

UDK 81'27:81'366.52:070.16

Mira Krajnc Ivič

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

mira.krajnc@um.si

SPOLNI STEREOTIPI V INFORMATIVNO-ZABAVNIH SPLETNIH STRANEH IN REVIJAH¹

Stereotip je integralni del procesiranja informacij, zato sodi v človekov mentalni svet, ki tudi prek medijskih besedil z informativno-zabavno vsebino in sporočevalno namero sooblikuje socialnega. V teh besedilih so spolni stereotipi kljub feminizmu tretjega vala pogosti, s čimer ohranjajo binarnost obeh (družbenih) spolov in njune značilne (družbene) vloge.

Ključne besede: jezik, besedilo, družbeni spol, spolni stereotip, mediji

Stereotypes are an integral part of processing information; therefore, they belong to the human mental world, which co-shapes the social world, including by means of media texts with informational and entertainment content and communicative intent. Despite third-wave feminism, gender stereotypes can still often be found in these texts, thus maintaining the binarity of both genders and their characteristic (social) roles.

Keywords: language, text, gender, gender stereotype, media

1 Uvod

Benwell (2017: 240) navaja, da je raziskovanje spola v jeziku zgodovinsko gledano sinonim za raziskovanje zapostavljenosti ženskega in da je raziskovanje moškega v jeziku enako pomembno, zato sem izbrala gradivo, ki se tematsko nanaša na oba spola. Znano je, da imajo mediji močan vpliv na oblikovanje vrednot, prepričanj, predstav o čem, zato sem analizirala besedila popularnih in pogosto branih revij ter spletnih strani. Za medije Ehrlich, Meyerhoff (2017: 12) namreč ugotavljata, da ohranjajo dihotomijo moški – ženske, torej tudi (spolne) stereotipe. Analiza je pokazala, da se pojavljajo univerzalni spolni stereotipi, npr. *ženska je lepa, urejena, moški so hladni, lovci*. Spolni stereotipi se v zbranem gradivu pokažejo celo kot motivacija za tvorjenje besedil.

2 Družbeni spol kot diskurzni učinek

Družba spol razume kot enega najpomembnejših identitetnih dejavnikov, čeprav se identiteta oblikuje vedno na novo glede na kontekst. Ko je oseba v vlogi žene/moža, niso enako pomembne iste osebnostne in fizične lastnosti kot takrat, ko je v vlogi profesorice/profesorja. To je temelj t. i. »teorije performativnosti« (Ehrlich in Meyerhoff

¹ Prispevek je nastal v okviru Raziskovalnega programa št. P6-0156 (*Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine – vodja programa prof. dr. Marko Jesenšek*), ki ga je sofinancirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

2017: 4), po kateri družbeni spol ni stabilen, zunajdiskurzni konstrukt v človeku, ampak nekaj, kar se pojavlja v diskurzu in drugih semiotskih praksah. Ljudje ne delujemo kot vnaprej določen spol, ampak smo vedno dejavno vključeni v »oblikovanje« spola. Benwell (2017: 243, 250) razume družbeni spol celo kot učinek diskurza, saj »govorci pri sklicevanju na (družbeni) spol, pogosto ne »delajo« spola, ampak delajo kaj s spolom. Spol je narejen za določen interakcijski učinek«. Učinek diskurza ustvarja iluzijo celovitosti med spolom telesa in kulturnim/družbenim spolom, zato Benwell (2017: 244) navaja, da je raziskovanje jezika v razmerju do (družbenega) spola, ki je pravzaprav diskurzni učinek, ključnega pomena za dekonstrukcijo norm in binarnosti obeh (družbenih) spolov.

Da v besedilih delamo kaj s spolom, se zdi, da ugotavljajo pri nas med drugimi že Vidovič Muha in Kranjc, Ožbolt. Po prvi sta jezikovna raba in sistem le verna podoba našega (družbenega) vedenja (1997: 77), diskriminatornost pa del perlokucijskega učinka, saj naj bi jezikovna sredstva bila tako izbrana. Kranjc in Ožbolt spol razumeta kot družbeno konstrukcijo posameznika o posamezniku v jeziku in družbenih praksah (2013: 233). Če upoštevamo, da je komunikacijski stik neponovljiv in enkratno, je tudi izbira družbenega spola odločitev posameznika v trenutku komuniciranja, kar prikazuje raziskava jezika zaposlenih na klicnih centrih (Kiełkiewicz-Janowiak, Pawelczyk 2017: 368–369). Ugotovljeno je, da je slog odvisen od osebnosti stranke in naloge, pred katero so bili postavljeni zaposleni: moški so izkazovali sočutje, ženske pa odločnost, če je to od njih zahteval kontekst.

Ne gre spregledati, da v trenutku govora govoreči izhodiščno ne doživlja sebe in ogovorjenega kot predstavnika nekega spola, saj jezikovna sredstva za referiranje na govorečega oziroma ogovorjenega v sedanjiku ednine praviloma ne nosijo informacije o spolu (npr. *-m*, *-š*, *jaz*, *ti*). Šele ko govoreči o sebi ali ogovorjenem govori s časovne razdalje, tj. za nazaj (*sem/si bila*) ali naprej (*bom/boš šla*), sebe ali drugega spolno opredeli.²

Razumevanje (družbenega) spola je del človekovega mentalnega sveta oziroma predstavlja pogled na svet v konkretni komunikacijski situaciji. Človekovo gledišče je sorazmerno tog preplet izkušenj, vrednot, prepričanj in želja, ki so družbeno pogojevane glede na časovno in zemljepisno umeščenost skupnosti, ki ji pripada.

2.1 Sta jezikovni sistem in njegova raba lahko spolno občutljiva?

Dejstvi, da v slovenščini ne obstajata poimenovanji za biološki in družbeni spol, kot velja npr. za hrvaščino, angleščino, in da je nezaznamovanost po spolu v veliki večini primerov homonimna z obliko za moški spol, potrjujeta, da so komunikacijska sredstva kot ustrezna in primerna glede na družbeni položaj določali tisti, ki so imeli

² Primeri iz gradiva: »Spoznala sva se tik za tem, ko sem že odplavala svoj trening, in se kot ženska seveda vprašala, ali sem sploh videti urejeno.« (govori.se), »Moški smo pač hitro zaskrbljeni za naše sodržavljanke. Saj veste, vloga zaščitnika in ostale mačo zadeve zraven. Ko torej vidiš brhko dekle ali jedro žensko srednjih let v mini krilu na kolesu, se kot moški najprej nekoliko ustrašiš [...] ko kot voznik avtomobila npr. pri zavijanju v desno vstopaš v križišče.« (Playboy)

moč vplivanja na duhovni, politični in intelektualni razvoj (Jogan 2001: 6), in da je slovenska (in širša) družba tradicionalno patriarhalna ter več kot dve tisočletji pod močnim vplivom rimokatoliške cerkve, kar je ostalo zapisano v jezikovnem sistemu (Vidovič Muha 1997: 74–75). Od devetdesetih let dalje se raba generičnega moškega spola ne razume kot nezaznamovana (Kranjc, Ožbolt 2013: 234). Korošec (Kozmik, Jeman 1995: 25, 29) navaja, da je težko ločiti, kdaj se poimenovanje v moški obliki nanaša na množinski denotat izključno moškega spola, kdaj pa vključuje tudi ženski denotat ženskega spola. Po njegovem mnenju mora biti tudi v razpisih jasno, kdaj gre za oba spola.

Kot problematične kategorije za slovenščino Kranjc in Ožbolt (2013: 234) navajata srednjespolsko poimenovanje za žensko osebo, žensko poimenovanje za moško osebo, (edninska in needninska) generična raba moškega spola, priimki ženskih oseb v pridevniški svojilni obliki in moško poimenovanje za žensko osebo, kar se je začelo izrazito odpravljati s tvorjenem ženskih oblik za poklice, čeprav tega raba morda v jeziku vsakdanjega komuniciranja ne izkazuje dosledno (*gospa profesor/doktor, spoštovani*).

S pogosto navedenima primeroma *on je prava klepetulja* in *same reve so se zbrale* ponazarjam učinek ženskega poimenovanja za moško osebo. V obeh primerih se moškemu, če se izraz *reve* nanaša tudi na moške, pripiše stereotipno ženska lastnost (klepetavost, šibkost). Moški je degradiran iz dominantne v recesivno, tj. žensko skupino. Primera le utrujeta spolne stereotipe. Kielkiewicz-Janowiak in Pawelczyk (2017: 369–371) v tovrstnih primerih govorita o benevolentnem seksizmu in ga razlikujeta od sovražnega, ko npr. ženske iščejo nadzor nad moškimi ali svoje mesto dosejajo prek spolnosti ali feministične ideologije. Benevolenten seksizem postavi žensko na piedestal in hkrati pred omejitve, s čimer utrdi njeno podrejeno vlogo. Ženska je idealizirana (mati) in zmagovalka (samostojna), a hkrati zapostavljena (služba) ter poražena (postavlja se v ozadje), saj mora v primeru dvoma izbrati družino (Kielkiewicz-Janowiak, Pawelczyk 2017: 356), posledica je nadobremenitev (Jogan 2001), kar je splošna značilnost komunističnih in postkomunističnih (evropskih) držav (Kielkiewicz-Janowiak, Pawelczyk 2017: 357).

Razdvojenost družbe o spolno občutljivem jeziku prikazuje raziskava o prepoznavanju seksizma v pregovorih, kjer Kielkiewicz-Janowiak in Pawelczyk (2017) ugotavljata, da osebe izkazujejo spoštovanje do tradicije, kulture,³ zato takih pregovorov ne obsojajo, a njihov odnos do spolno neobčutljivih pregovorov je ambivalenten, še posebej, če je podprt z osebno izkušnjo.

Avtorici zaključita, da sta sovražen in benevolenten seksizem najbolj prisotna v družbah, kjer je dejanska stopnja enakosti med družbenima spoloma in opolnomočenjem žensk najnižja. Jezik, ki ukodira benevolenten odnos do žensk, zakriva družbeno škodo, nastalo zaradi seksizma,⁴ a spolno neobčutljiv pristop je, tako avtorici (2017: 372), ukodiran v jezikovni sistem.

³ Prim. z Vidovič Muha (1997: 74–75, 78).

⁴ O zakodiranosti stereotipnih predstav o družbeni vlogi spola glej Gorjanc (1997).

Mar ni že čas, da se v jeziku pozna, da se spreminja družbena realnost? Odgovor bo prinesel čas, saj se niti jeziku (Kielkiewicz-Janowiak, Pawelczyk 2017: 363) niti človeku ne da česa vsiliti.

3 Spolni stereotip

3.1 Stereotip je zapleten niz prepričanj in stališč,⁵ »zlepljen s »kulturnim lepilom« ali predsodkom« (Zupan Sosič 2007: 183). Je del človekovega mentalnega sveta oziroma nepreverjena posplošitev o skupinah in kategorijah, ki te skupine, kategorije zavrača (Zupan Sosič 2007: 184; Babič 2018: 83; Furlan 2006: 88). Omogoča občutek pripadnosti, saj postavlja meje. Član privilegirane družbene skupine je po Furlan (2006: 89) heteroseksualen bel moški, ki je pripadnik zahodne urbane kulture, liberalnega krščanstva in srednjega ali višjega družbenega razreda. Stereotip je pomemben pri izgradnji družbenih identitet, saj odraža družbena razmerja, čeprav se sam redko spreminja (Babič 2018: 83). Kot integralni del procesiranja informacij omogoča delovanje in odločanje o nadaljnjih dogodkih, saj bi sicer življenje bilo »kaotično, popolnoma nepredvidljivo in neobvladljivo« (Zupan Sosič 2007: 183).

3.2 Spolni stereotip

Spolni stereotip je posplošitev o spolih oziroma spolnih vlogah, ki temelji na uzakonjeni spolni binarnosti (Zupan Sosič 2007: 188). Družbenospolska identiteta je izpogojevano oblikovana kot diskurzni učinek dveh neločljivo povezanih osi: moči in odnosa (Tannen 2017: 491, 498). Razmerje med družbenim spolom in jezikom je temelj za razumevanje interakcije znotraj družine (p. t.). V družini, kakor tudi v celotni družbi, tako Tannen (2017: 493), interakcija poteka kot boj za moč oziroma pripadnost. Os moči omogoča družinskemu članu, da vrednoti ravnanja drugih, os odnosa pa zagotavlja čustveno povezanost. Avtorica ugotavlja, da ženskam odgovor na vprašanje *Kako je potekal tvoj dan?* pomeni poročilo o občutjih in dogodkih, moški pa o svojih občutjih ne želijo govoriti, saj menijo, da bi tako izgubili pozicijo moči. Komuniciranje med družinskimi člani, ne oziraje se na spol in starost, pomeni manevriranje med nadzorom in bližino.

Morda lahko te ugotovitve povežemo s spolnim stereotipom *Moški je glava, ženska srce*, iz katerega so izpeljani stereotipni opisi⁶ ženske kot senzibilne, skrbne, nežne, urejene, lepe, z občutkom za estetiko, občutljive za potrebe drugih, čustvene, klepetave, spoštljive, intuitivne osebe in moškega kot dominantne, neodvisne, tekmovalne, osredotočene, arogantne, (telesno) pripravljene, samozavestne, samozadostne, čustveno neranljive osebe.

⁵ Prepričanja so prečiščene in utrjene domneve, stališča pa sorazmerno trajni sistemi presojanja, občutenja in teženj po spremembah (Zupan Sosič 2007: 183). Predsodki so vrsta stališč, tj. nizi brezrazložnih čustvenih reakcij ali negativnih mišljenj do drugih (Zupan Sosič 2007: 183; Babič 2018: 84).

⁶ Povzemam po Kielkiewicz-Janowiak, Pawelczyk (2017: 366), Zupan Sosič (2007: 188) in Jogan (2001).

4 Spolni stereotipi v zbranem gradivu

4.1 O gradivu

Za analizo je bilo zbranih 27 besedil, objavljenih v revijah in spletnih straneh, namenjenih ženskam (*OnaPlus*, *Liza*, *Cosmopolitan*), moškimi (*Motomagazin*, *Playboy*) ali moškimi in ženskimi osebami (revija *Aktivni* in njena spletna stran *Aktivni.si*, spletna stran *govori.se*). Besedila so različnih besedilnih vrst: kolumna, intervju, odgovori strokovnjakov, a s skupno temo, tj. odnosi ženska – moški, ter informativno-zabavno sporočevalno namero.⁷

4.2 Raziskovalni motivi

Na odločitev za raziskavo so vplivale ugotovitve Ehrlich in Meyerhoff (2017: 12–13), da mediji ohranjajo dihotomijo moški – ženske, posledica česar je tudi ohranjanje stereotipov, da aktualna razmišljanja o jeziku pomenijo destabilizacijo tradicionalnega razumevanja družbenega spola in da globalizacija prinaša dodatne spodbude za spremembe, a hkrati ustvarja konflikte glede prekrivnosti in nasprotij med lokalnim ter globalnim družbenim spolom. Zanimala me je predvsem pogostost spolnih stereotipov v besedilih, ki posredno govorijo o osebnostnem razvoju, saj je v teh besedilih prisoten nepolitični feminizem (Plemenitaš 2012: 172). Stereotipne predstave in predsodki so namreč manj očitni ali prepoznavni kot raba moške generične oblike (Kranjc, Ožbolt 2013: 235).

4.3 Analiza gradiva

4.3.1 Prisotnost spolnih stereotipov

4.3.1.1 Naslovi zbranih besedil kot *Lepe celo po 40.?!; Ali sem našla gospoda Pravega?; Zakaj ustvarjanje potomcev ni na vrhu moje lestvice prioritete?; Baba pijana, rit prodana!; Zaslužiš si, da te ljubi moški, ki ve, kaj pomeni močno ljubiti; Zakaj res ljubim mini krila na kolesih?; Moške napake: kako se spopasti z njimi* odražajo katerega od (spolnih) stereotipov, npr.: ženska je lepa; prava ljubezen je ena sama; namen partnerstva je zagotavljanje okolja za rast in razvoj potomcev; pod vplivom alkohola ženska najhitreje izgubi nadzor nad telesom; ljubezen je nagrada; moški je lovec, aroganten.

Spolne stereotipe glede na ciljno publiko odražajo tudi naslovi rubrik in podrubrik. Naslovi *partnerstvo*, *zdravje*, *stil* (lepota, styling dneva), *užitki* (potovanja, kuhinja), *onine zgodbe*, *seks in razmerja*, *moški*, *lepota*, *karijera*, *bodi fit*, *samo zate*, *astro*, *dekle z naslovnice*, *aktivne mame* so primeri naslovov rubrik revij in spletnih strani, namenjenih

⁷ V analizo sem izhodiščno nameravala vključila še šale, a je večina pregledanih šal odražala katerega od spolnih stereotipov, tarča posmeha pa je bila oseba drugega spola. Pregledane šale sem dojela kot žaljive, kar je v nasprotju s splošno teorijo verbalnega humorja, po kateri humor ne sme biti žaljiv. Da so šale, vezane na spol, žaljive, ponižujoče in tudi šovinistične, ugotavlja že Babič (2018: 94).

pretežno ženskam, *moto, avto, plugin, dekleta, branje, gourment* pa moškimi. Moški in ženske stereotipno radi potujejo, a članek, namenjen moškimi, je naslovljen s *Pravi London ob vrčku piva!*, za ženske pa *Najlepša mesta Afrike*.

Naslovi rubrik, podrubrik in prispevkov potrjujejo, da so spolni stereotipi pogosti in da je prisoten benevolenten seksizem.

4.3.1.2 Precej očiten primer sovražnega seksizma so nasveti ženskam, kako se »spopasti z moškimi napakami«, ki temelji na spolnih stereotipih: moški so leni, ne marajo reda, ženske so občutljive, prijazne, a maščevalne:⁸

Mokro brisačo pusti kar na postelji.

Zakaj to počne?

Iz čiste lenobe [...]

Kako se odzvati?

Ne bo pomagalo, če boste mulasto pospravili brisačo. Lahko ste prijazni in jo obesite nazaj v kopalnico – ali pa z njo ovijete njegov vzglavnik.

4.3.2 Pri nadaljnji analizi sem bila pozorna še na nagovorne oblike, stileme pri nanašanjih zaporedjih ter rabi evfemističnih ali disfemističnih izrazov.

4.3.2.1 Tvorci analiziranih besedil ciljno publiko nagovarjajo s prvoosebnimi množinskimi oblikami [1], s čimer s publiko ustvarjajo skupnost, ali z drugoosebnimi edninskimi oblikami kot manevrom bližine ustvarjajo osebni, prijateljski odnos [2]. Ta oblika je v gradivu hkrati pogostejše kot *človek* rabljena za izražanje splošnega vršilca dejanja [3], kar pomeni, da tvorci do neke mere skušajo biti spolno občutljivi.

[1] Nočem zveneti patetično, a pogledjmo, kaj se zadnjih sedem let dogaja v Siriji. (*govori.se*)

[2] Moški, ki si želi poznati tvoje strahove, skrbi, negotovosti, fobije in dvome ter si te **želi ljubiti še bolj skozi vsakega od njih** [...] Moški, ki te ljubi pred, med in po tvoji jutranji kavi – ne glede na to, ali si se pritoževala nad sabo, ko si se ta dan zagledala v ogledalu ali ne. (*Cosmopolitan*)

[3] ... v Sloveniji talentiranemu človeku postavljajo ovire. Imaš občutek, da ti pod noge mečejo polena. Če si dober, se te bojijo, poskušajo te potisniti v povprečje. (*govori.se*)

4.3.2.2 Stilemi so jezikovna sredstva, ki pritegnejo pozornost. Z vidika oblikovanja nanašanjkih zaporedij je pozornost pritegnilo besedilo *Zakaj res ljubim mini krila na kolesih?* Tvorec besedila s koreferencami za žensko spodnje perilo žensko iz trenutnega objekta poželenja (*hlačk*) spreminja v sopotnico (*ženskega spodnjega perila*) in v nadležni objekt prodajnih katalogov (*ženskih gat*):

Izplačalo se je namreč biti na preži in preračunavati vse tiste možnosti in nemožnosti razgaljenja roba hlačk. Saj ne, da moški nismo še nikoli videli ženskega spodnjega perila. Ne, ne

⁸ Primeri so zapisani kot v originalu.

gre za to. Vsak hoferjev ali šparov letak je poln raznih ženskih gat. Gre namreč za dejstvo, da se je čakanje izplačalo. Lovec je čakal in dočakal svoje.

Predvidevanje, da bodo v besedilih, ki jih tvorijo moški in so namenjena moškim, prisotni disfemizmi [4], v besedilih, ki jih tvorijo ženske in so namenjena ženskam, pa evfemizmi [5], gradivo ni potrdilo. Pojavitev teh izrazov je odvisna od želenega diskurznega učinka, ki temelji na spolnem stereotipu.

[4] Če v okviru osebnostnega razvoja naslavljaš namreč moške, preprosto nihče ne pride. Ženske tako ali tako ne, moški pa še manj. Saj veste, po moško pač le spiješ pivo ali pof* kakšno češpljo, pa je osebnostni razvoj zagotovljen.

[5] 21 odstotkov žensk je potrdilo, da raje gledajo televizijo, kot pa seksajo. To se morda zdi nizka številka, a vseeno pomeni, da vsaka peta ženska ob ponudbi potne akcije s svojim dragim le skomigne in preklopi na Gorske sanje.

5 Sklep

Zdi se, da se temeljna binarnost med absolutnim, večnim, nespremenljivim in relativnim, trenutnim, spremenljivim zrcali tudi v (telesnem, družbenem, psihološkem) spolu. A spol in jezik sodita med relativno, saj sta odvisna in spremenljiva glede na kontekst, v prvi vrsti od človekovega gledišča. Spremembe so torej možne, a najprej zahtevajo spremembo gledišča.

VIRI IN LITERATURA

- Saša BABIČ, 2018: Stereotipi in predsodki o ženskah in moških v šaljivih vprašanjih. *Humor u svakodnevnj komunikaciji*. Ur. R. Jambrešić Kirin idr. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku. 81–95.
- Bethan BENWELL, 2017: Language and Masculinity. *The Handbook of Language, Gender and Sexuality*. Ur. S. Ehrlich, M. Meyerhoff, J. Holmes. Wiley, Blackwell: Hoboken, ZDA. 240–59.
- Susan EHRlich, Miriam MEYERHOFF, 2017²: Introduction: Language, Gender, and Sexuality. *The Handbook of Language, Gender and Sexuality*. Ur. S. Ehrlich, M. Meyerhoff, J. Holmes. Wiley, Blackwell: Hoboken, ZDA. 1–20.
- Nadja FURLAN, 2006: *Manjkajoče rebro: Ženska, religija in spolni stereotipi*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Vojko GORJANC, 2007: Kontekstualizacija oseb ženskega in moškega spola v slovenskih tiskanih medijih. *Stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Ur. I. Novak Popov. Ljubljana: FF (43. SSJLK). 173–80.
- Maca JOGAN, 2001: *Seksizem v vsakdanjem življenju*. Ljubljana: FDV (Znanstvena knjižnica, 46).

- Agnieszka KIELKIEWICZ-JANOWIAK, Joanna PAWELCZYK, 2017²: Language and Gender Researche in Poland. *The Handbook of Language, Gender and Sexuality*. Ur. S. Ehrlich, M. Meyerhoff, J. Holmes. Wiley, Blackwell: Hoboken, ZDA. 355–77.
- Vera KOZMIK, Jasna JERAM (ur.), 1995: *Neseksistična raba jezika*. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije, Urad za žensko politiko.
- Simona KRANJC, Martina Ožbolt, 2013: Vloga spolno občutljivega jezika v slovenščini, angleščini in italijanščini. *Družbena funkcijskost jezika (vidiki, merila, opredelitve)*. Ur. A. Žele. Ljubljana: Znanstvena založba FF (Obdobja, 32). 233–39.
- Katja PLEMENITAŠ, 2012: Sožitje med spoloma v luči manj vidnih oblik seksizma v slovenski družbi. Sožitje med kulturami. *Poti do medkulturnega dialoga II*. Ur. M. Lamberger Khatib. Maribor: FF, Pivec. 169–77.
- Alojzija ZUPAN SOSIČ, 2007: Moški je glava in ženska srce – spolni stereotipi. *Stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Ur. I. Novak Popov. Ljubljana: FF (43. SSJLK). 181–93.
- Deborah TANNEN, 2017²: Gender and Family Interaction. *The Handbook of Language, Gender and Sexuality*. Ur. S. Ehrlich, M. Meyerhoff, J. Holmes. Hoboken: Wiley, Blackwell. 491–508.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1997: Prvine družbene prepoznavnosti ženske prek poimenovalne tipologije njenih dejavnosti, lastnosti. 33. *SSJLK: Zbornik predavanj*. Ur. A. Derganc. 69–79.

SUMMARY

Gender identity is negotiated and formulated as a discursive affect on an inseparable axis of power and connection, which is the foundation for understanding interaction within a family and society. Exploration of language as correlated with gender is key for the deconstruction of norms and binarity of both recognized genders. Stereotypes as part of the human mental world enable functioning and decision making on future actions; without them, life would be chaotic. Benevolent and hostile sexism in the form of gender stereotypes is present in the material analysed. They are harder to recognize than the use of masculine gender forms or a masculine epithet for a female person. Language that encodes a benevolent stance towards women camouflages the social damage caused by sexism. Change is possible, but it cannot be forced upon a language or a person.